

שאלה ט'

ברין כהן שקולו נעשה צרוד ע"י המכות מהגרמנים ימ"ש אם מותר לדוכן

שאלה: אלה אזכרה ונפשי עלי אשפכה כי בימי הגרמנים הארורים לא היתה לנו תקומה, מדי יום ביומו היו מוציאים מהגיטו אלף איש כדי להעבירם בפרך בשדה התעופה ולענותם בסבלותם, מלבד אלה שעבדו בשדה התעופה הגרמנים סידרו פלוגות עבודה מיוחדות שהיו קוראים אותם בריגאדות בנות עשרים איש בערך, פלוגות אלה אף שהגרמנים העבירו אותם בכל מיני עבודות אבל עבודות אלה לא היו כל כך כבדות וקשות כמו העבודות שעבדו עובדי הכפיה בשדה התעופה, מלבד זאת היתה התזונה שם יותר טובה.

מובן מאליו שכל אחד ואחד רצה לעבוד בכריגאדה כזו במקום לעבוד בעבודת הפרך בשדה התעופה, מלבד זאת היה יותר קל לעובדי הכריגאדות להשאיר קצת מזון מסעודתם, להסתירו ולהגניבו לתוך הגיטו בעת שובם של העובדים מהעבודה על מנת להחיות במזון הזה את בני ביתם ולהשיב את נפשם.

בין עובדי אחת הכריגאדות היה איש אחד ושמו משה שהיה בן יחיד לאמו החולה שהיתה מלבד זאת עטופה ברעב בתוך הגיטו ומדי פעם בפעם היה מצליח להביא לאמו החולה קצת אוכל להצילה מזלעפות רעב.

ויצוי היום לקח משה האיש פת לחם לבן שהשאיר מסעודתו ובעטפו את צוארו בעטיפת של קרע מכגד ישן באמרו שהצטנן ויש לו כאב בגרון, הוא שם את התיכת הלחם על צוארו מתחת לעטיפה

בחשבו שעל ידי כך הוא יצליח להסתיר את הלחם ולהכניסו לתוך הגיטו בשוכו מן העבודה ולהביאו לאמו.

אולם בעת שוב העובדים מן העבודה כשאך הגיעו לגדר התיל המקיף את הגיטו ערך היעפרייטער נומאן הגרמני הממונה על הברי-גאדה בדיקה וחיפוש אצל העובדים, וכשהגיע תורו של משה להכדק מיד חשד בו היעפרייטער שהוא מסתיר דבר מה בתוך העטיפה וכשגילה את הלחם התחיל להכותו מכות רצח עד שהאומלל צנח בלי אונים ארצה והרוצח הגרמני הזה ימ"ש הוסיף להפליא את מכותיו בחמת רצח, ורק בחסדי ה' נשאר בחיים מהמכות הללו, אולם כגלל המכות האלה נפגעו נימי הקול בצאורו, כי הרוצח הגרמני הלם ללא הרף דוקא בצוארו במקום שהאומלל הסתיר את הלחם, ומני אז לקה קולו של משה ולא היה יכול לדבר כי אם בלחש צרוד עד שהשומעים היו מתקשים לשמוע את דבריו. **והנה** זה משה מאיש היה כהן, ונשאלתי אם מותר לו לעלות לדוכן בכדי לקיים מצות נשיאת כפים ולכרך את ישראל, אף על פי שקולו נמוך וברכתו נשמעת בלחש וצרידה.

תשובה: במס' סוטה (לה.) גרסינן, תניא אידך כה תברכו בקול רם או אינו אלא בלחש תלמוד לומר אמור להם כאדם שאומר לחבירו.

וכן הוא בשו"ע או"ח סי' קכ"ח סעיף י"ד, אין מברכין אלא בלשון הקודש ובעמידה ובנשיאת כפים ובקול רם. ועי' בבאר היטב שהביא את דברי הטור שכתב, ובקול רם. במעולה שבקולות לא גדול ולא קטן אלא בינוני.

ובמשנה ברורה שם ס"ק נ"ג כתב, כהן שאינו יכול לדבר רק בלחש שקולו צרוד אינו נושא כפיו וטוב שיצא קודם רצה אבל יכול לישא כפיו עם מהנים אחרים כו' רק כשאין כהן אחר רק זה צ"ע כו' ובספרי כתוב, אמור להם" שיהיו כולם שומעים, אם כן זה מעכב.

ולכאורה קשה הרי הובא בש"ס שבית הכנסת באלכסנדריא של מצרים היה כל כך גדול עד שלא שמעו את קולו של הש"ץ, ואי נימא כדברי

הספרי שברכות כהנים צריך "שיהיו כולם שומעים", אם כן יש לתמוה אטו בבית הכנסת הזה לא נשאו כפים מאחר שהציבור לא היה יכול לשמוע את ברכת הכהנים, וצריך לומר שאין צריך שכל הצבור ממש ישמע את ברכות הכהנים בשעה שהם נשואים את כפיהם אלא די במה ששומעים עשרה איש מן הציבור הסמוכים לכהנים, ובר מן דין מצינו שכמה מדרשות הספרי אינן אלא אסמכתא בעלמא.

ועי' בשו"ת פרי עץ חיים נשאל על כהן שמחמת מחלתו ניטל ממנו הקול הוא מדבר מקול נמוך ובלחש עד שהעומדים קרוב אילו יכולים לשמוע בקושי את קולו, מי אמרינן דלא מצי לעלות לדוכן ולשאת את כפיו מכיון שאינו יכול לברך בקול רם וכדאמרינן בסוטה (לח.), כה תברכו בקול רם אבל בלחש לא שהרי תלמוד לומר אמור להם כאדם שאומר לחבירו, או דילמא הא דממעטינן כשמברך בלחש היינו דוקא לחש כזה שאינו משמיע כלל את קולו כמו שמצינו בתפלה בלחש שהיא תפלה כזאת שאינו משמיע את קולו, אבל אם הוא משמיע את קולו אלא הוא משמיעו בקול נמוך מאוד שפיר דמי, והגמרא בסוטה שם רק אומרת שצריך להיות "כאדם שאומר לחבירו" ואפילו כשהוא אומר לחבירו בלחש היינו בקול נמוך מאוד שפיר דמי כיון דסוף כל סוף בקול כזה הוא יכול להיות "אומר לחבירו", ורק היכא שהוא אומר בלחש כזה שאינו משמיע כלל את קולו, באופן זה הוא דממעטינן מהא דאמר הכתוב "אמור להם" שמע מינה דבעינן שיהא "כאדם האומר לחבירו" ובלחש כזה שאינו משמיע את קולו אין אדם אומר לחבירו.

וממילא הספק הוא אם כהן כזה שהוא מדבר בלחש בקול נמוך צריך לצאת מבית הכנסת בשעה שהכהנים עולים לדוכן או לא, וכן הספק הוא כשאומרים לו לעלות ואינו ועלה אם הוא עובר בעשה, עיי"ש היטב בשו"ת פרי עץ חיים.

והנה בנוגע לברכת כהנים בזמן הזה אי הוי מדאורייתא או רק מדרבנן נחלקו בזה האחרונים. עי' בשדי חמד אות נו"ן ובתשובות יעב"ץ, ועי' גם כן בשו"ת מהר"י אסאד סי' מ"א.

מעתה מכל המובא נראה, דודאי מותר לכהן האומלל הזה לעלות עם כל אחיו הכהנים לדוכן דאין ללקותו בכפלים, דלא די שהגרמנים הארורים ימ"ש וזכרם אומללו אותו למשך כל ימי חייו על ידי המכות והיסורים שגרמו לו לאבד את קולו ולשנות את אופן דיברו מיתר בני האדם מבלי שיוכל להשמיע את קולו שיהיה קול רם אלא קול נכאים ולחש צרוד עד שאפילו העומדים קרוב אליו מתקשים לתפוס את דבריו, עוד נבוא לאסור עליו את העליה לדוכן ולגרום על ידי זה שיהיו לו יסורים רוחניים מלבד היסורים הגופיים.

חם וחלילה לנו לעשות כדבר הזה, כי מאז שהגרמנים הארורים שלחו בו את יריהם הטמאות התמוטטו עצביו וחלומות בהלות יבהלוהו מדי לילה בלילה, בחלומותיו הוא רואה את עצמו מוכה ומעונה בידי הגרמנים ביסורים קשים ומרים עד שהוא קופץ ממטתו בקול פחדים חנוק כשהוא רועד בכל גופו, ועכשיו אם נאסור עליו לקיים את מצות נשיא כפים נביא על ידי זה להתמוטטות גמורה של עצביו ולאיבוד שיווי משקלון הרוחני.

לכן תוריתי שמצוה גדולה היא להחיות את רוחו השבור על ידי זה שנראה בעליל שדומה הוא בכל לכל אחיו הכהנים, ומפני זה מותר לו לעלות לדוכן עם יתר הכהנים ולברך את ישראל עם קדושים באהבה, כי מלבד שמותר לנו לסמוך על אלה מרבותינו האחרונים הסוברים שנשיאת כפים בזמן הזה הוא מדרבנן יש לנו גם כן להסתמך על מה שהבאנו לעיל, דהא דאמרינן בסוטה (לה.) דברכת כהנים צריכה להיות "כאדם שאומר לחבירו", ממעטינן רק היכא שהוא לגמרי אינו משמיע את קולו היינו שהוא מברך כמו שהוא מתפלל בלחש שאינו משמיע את קולו, אבל אם הוא מברך בקול לחש נמוך שהוא משמיע את קולו שפיר דמי, דבדיבור כזה גם כן אדם "אומר לחבירו".

ומה דדרשינן בספרי מהכתוב " אמור להם" דבעינן שיהיו כולם שומעים, כבר הוכחנו לעיל ממה דמצינו בש"ס בבית הכנסת של אלכסנדריא של מצרים שהיה גדול מאוד עד שלא היו יכולים לשמוע את קול הש"ץ, שאין הפירוש דבעינן "שיהיו כולם שומעים", ממש, אלא אפילו אם מקצת

מהציבור שומעים שפיר דמי, היינו כשלכל הפחות עשרה מהציבור שומעים, ולא עוד שיכול להיות שדרשת הספרי הזאת אינה אלא אסמכתא בעלמא כמו כמה דרשות שמצינו בספרי

ולאזאת מכל הטעמים הללו ודאי שמותר לו לאומלל הזה, לעלות לדוכן ולברך את ברכת המברך את עמו ישראל באהבה יחד עם כל אחיו הכהנים ולברך את ברכת "יברכך ה' וישמרך" עם יתר ברכות הכהנים, ובלי כל ספק האומלל הזה יכוון בברכתו זאת, שהשם יתברך שמו, ישמור את עם ישראל מזרעו של עמלק הגרמנים הארורים ימ"ש שלא יוסיפו לשלוח את ידיהם בזרע קודש ברוכי אל.

וה' הטוב ישלח עזרתו מקודש לבשר טוב ולהשמיע ישועה לכל פזורי נדחי עמו ישראל המתענים עוד תחת ידיהם הקשות של עשיו וישמעאל, לקבצם לציון בריגה ולירושלים עיר קדשינו במהרה בימינו אמן.